

Yhteenveto 3/2005

Historiallinen Aikakauskirjan numerossa 3/2005 käsitellään Eurooppaa ja eurooppalaisuuden olemusta.

Heikki Mikkeli kysyy otsikossaan ´Mistä puhumme, kun puhumme Euroopasta? Historiankirjoituksen Euroopat ja eurooppalaiset´. Eurooppalaisuuden merkityksestä ja eurooppalaisesta identiteetistä keskustellaan enemmän kuin ehkä koskaan aiemmin. Tähän puheenvuorojen tulvaan on kaksi keskeistä syytä: Euroopan unionin itälaajeneminen ja perustuslakiuudistus. Ne ovat johtaneet kysymään, minkälainen oikein on se Eurooppa, jota näillä uudistuksilla ollaan rakentamassa. Kummassakin tapauksessa Euroopan ja eurooppalaisuuden ominaispiirteitä on etsitty nimenomaan maanosan historiasta.

Riitta Oittinen tarkastelee eurooppalaisuutta esimerkkinään tunnettu arkkitehti Rem Koolhaas (´Historiapolitiikkaa pikakelauksella. Rem Koolhaas eurosirkustelultailemassa´). EU-instituutioiden mielestä Euroopan historia on liian seksikäs aihe jätettäväksi vain tutkijoille: Hollannin EU-puheenjohtajakaudella 2004 Brysselin eurokortteleiden tuntumassa seisoj pari kuukautta iso populaarihistoriallinen rakennelma, ns. eurosirkustelulta. Se oli suunniteltu ravistelemaan käsityksiä EU:sta puisevana ja kansalaisista etääntyneenä byrokratian pesänä.

Jorma Kalelan aiheena on politiikka historiassa ja historiantutkimuksessa (´Jatkomenoinen uudistaminen´). Oman paikan tunnistaminen ja sen tekeminen näkyväksi on yhteiskunnan ja kulttuurin tutkijan velvollisuus. Koska tutkijan valinnoista riippumattoman tiedon saavuttaminen ei näillä aloilla ole mahdollista, yleisölle on annettava informaatio, joka tekee mahdolliseksi tuotetun tiedon kestävyuden ja hyväksyttävyyden arvioimisen ja haastaa siihen. Yksi tutkijan paikan kolmesta ulottuvuudesta kattaa hänen tutkimustyötään pysyvästi ohjaavat tekijät. Ne ovat eri tutkimusasetelmia edeltäviä ja niitä rajaavia ajattelun ehtoja ja todellisuutta koskevia oletuksia.

Satu Lidman ja Marko Hakanen käsittelevät artikkeleissaan 1500-luvun sosiaalihistoriaa. Satu Lidman otsikoi ´Kerjääminen ja kaupustelu kielletty!

Syrjinnästä ja syrjäytymisestä Baijerin herttuakunnassa 1500-luvulla. Hän toteaa, että kokemus omasta normaaliudesta ja ryhmään kuulumisesta ovat tärkeitä identiteetin rakennusaineita niin historiallisessa mielessä kuin nykypäivänäkin. Toisten poikkeavuuden korostaminen vahvistaa omaa ja oman viiteryhmän normaaliuden tunnetta. Syrjiminen ja syrjäytyminen eivät ole uusia ilmiöitä. Hallinto- ja oikeusjärjestelmän ollessa voimakkaassa muutoksessa loivat valtaapitävät 1500-luvun Baijerissa lakeja, joilla tietyt ihmisryhmät pyrittiin eristämään työtätekevän ja kunnollisen, ”kunniallisen” yhteisön ulkopuolelle. Näin luotiin tietoisesti eriarvoisuutta.

Marko Hakonen puolestaan etsii vastausta otsikkonsa mukaisesti kysymykseen ´Mikä oli klienttijärjestelmä? Klienttijärjestelmäkäsitteet uuden ajan alun Ruotsissa´. Vaikka järjestelmä sinänsä on tunnistettu ja sen olemassaolo tunnustettu, on käsitteenmuodostus jäänyt varsin pintapuoliseksi.

´Naiset ja kirjoittaminen´ on aiheena kahdessa artikkelissa. Turun yliopiston kulttuurihistorian oppiaineessa on vuoden 2001 alusta lähtien toiminut Suomen Akatemian rahoittama naisten kirjoittamista selvittävä projekti. Ritva Hapuli esittelee, mitä projektin tutkijat tarkoittavat kirjoittamisen kulttuurihistorialla ja sen sukupuolittuneisuudella (´Kirjoittamisen kulttuurihistoriasta´). Laura-Kristiina Moilanen toteaa artikkelissaan

´Inhimillinen kokemus kaunokirjallisena´, että fiktio ja todellisuus yhdistyvät kiinnostavalla tavalla elämäkertaromaanissa. Todellinen henkilö saattoi hyvin kokea elämäänsä, niin kuin se romaanissa kuvataan.

Kolumnissaan ´Humanismin lähettiläitä´ Katariina Mustakallio pureutuu italialaiseen taiteeseen ja keskustelupuheenvuorossaan ´Kuuluuko autonominen Suomen valtio historiatietoisuuteemme?´ Aki Rasilainen ajankohtaiseen 1800-luvun historian problematiikkaan.

(Käännös *Valtasana Oy*)